

Ο Μάνης Χρυσόστομος για την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Χριστιανισμό

/ Γνώμες / Ι.Μ. Μάνης

Όλοι έκθειάζουν την Παγκόσμια Ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου εκάστου έτους) καί καλώς. Πρόκειται για έναν έορτασμό σέ ανάμνηση τής υπογραφής τής Οίкуμενικῆς Διακήρυξης τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου ἀπό τήν Γενική Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ τῆς 10ης Δεκεμβρίου τοῦ έτους 1948.

• Του Μητροπολίτη Μάνης Χρυσοστόμου

Ἡ Διακήρυξη αὐτή ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν τραγικῶν συνεπειῶν πού ἐπέφερε ὁ **Β' Παγκόσμιος Πόλεμος** μέ τούς 60 ἑκατομμύρια νεκρούς συνανθρώπους μας ἀλλά καί βέβαια τῆς ἀξιολόγου αποφασιστικότητας τῆς διεθνoῦς κοινότητας γιά τήν μή πλέον συνέχιση μιᾶς συμπεριφορᾶς ἀπανθρωπίας καί κτηνωδίας, σ' ὅλα τά ἐπίπεδα καί σ' ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς.

Ἡ Οίкуμενική Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς κείμενο

άποτελεῖται από τό Προοίμιο καί 30 ἄρθρα καί υἱοθετήθηκε από τήν Γενική Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ στό Παρίσι. Δέν τυγχάνει βέβαια κείμενο μέ τυπική νομική ἰσχύ, ὡστόσο ὡς μία ἐξαγγελία βασικῶν δομικῶν ἀρχῶν θεωρεῖται κείμενο ὑψηλοῦ κύρους καί ὅταν ἓνα κράτος συμμετέχει στόν ΟΗΕ σημαίνει αὐτόματα ὅτι σιωπηρῶς ἀποδέχεται τήν ὅλη Διακήρυξη. Ἐκφράζει ἡ Διακήρυξη, γενικῶς, παραδεδεγμένους κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου πού, κατά τό ἄρθρο 28 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος (1975) «ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου, ὑπερισχύουν δέ πάσης ἀντιθέτου διατάξεως νόμου».

Εἰδικότερα, στή Διακήρυξη γίνεται λόγος γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα στά δικαιώματα, γιά δικαίωμα δίκαιης καί ἴσης μεταχείρισης, γιά δικαίωμα στή ζωή, ἰσότητος ἀπέναντι στό νόμο, γιά προσωπική ἀσφάλεια, γιά ἐλεύθερη διακίνηση καί ἐγκατάσταση, γιά δικαίωμα ἰθαγένειας, γάμου, ἰδιοκτησίας, ἐλευθερίας τῆς σκέψης, τῆς συνείδησης καί τῆς θρησκείας, γιά δικαίωμα ἐργασίας, ἐκπαίδευσης, δημιουργίας πολιτισμοῦ, γιά δικαίωμα ἐπαρκοῦς βιωτικοῦ ἐπιπέδου κᾶ.

Βέβαια, ὀφείλουμε νά ὑπογραμμίσουμε, ὅτι εἶχε προηγηθεῖ ἡ **Magna Charta Libertatum**, τό 1215 στήν Ἀγγλία ὡς καί ἡ Petition of Rights (1628), ὁ Habeas Corpus Act (1679) καί προπαντός τό Bill of Rights τοῦ 1688. Πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τήν πρώτη συνταγματική κατοχύρωση ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τήν ἔχουμε στήν Ἀμερική στό σχέδιο συντάγματος τῆς Πολιτείας τῆς Καρολίνας (1669) καί οἱ πρῶτες διακηρύξεις δικαιωμάτων τέθηκαν σέ ἰσχύ ἀπό τίς Πολιτεῖες τῆς Βιργινίας καί τῆς Πενσυλβάνιας. Διακηρύξεις περιέχει καί τό Ἀμερικανικό Ὁμοσπονδιακό Σύνταγμα μέ τίς τροποποιήσεις του (1791).

Στή Γαλλία ἔπειτα ἔχουμε τήν **Declaration des droits de l' homme et du citoyen** τοῦ 1789, ἡ ὁποία καί ἐπηρέασε πολλά εὐρωπαϊκά κράτη κατά τόν 19ο αἰῶνα γιά τήν κατοχύρωση καί ἀπ' αὐτά τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ὅλα βέβαια τά ἑλληνικά συνταγματικά κείμενα ἀπό τό σχέδιο τοῦ **Ρήγα Βελεστινλή - Φεραίου**, τό προσωρινό Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου (1822) ὡς σήμερα κατοχυρώνουν τά ἀνθρώπινα – ἀτομικά δικαιώματα.

*

Περαιτέρω πρέπει ν' αναφερθοῦν καί οἱ σχετικές μέ τά ἀνθρώπινα- ἀτομικά δικαιώματα πράξεις ὅπως: τήν Τελική Πράξη τοῦ Ἑλσίνκι (1975) καί κυρίως τήν «Σύμβαση γιά τήν προάσπιση τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν» (κατά σύντμηση: ΕΣΔΑ), τῆς 4ης Νοεμβρίου 1950 (Ρώμη) καί ὅπως τροποποιήθηκε μέχρι καί στίς 3 Σεπτεμβρίου 1953 καί μέ τά πρόσθετα πρωτόκολλα.

Κατοχυρώνονται, συνεπῶς, καί νομικῶς τά ἀνθρώπινα – ἀτομικά δικαιώματα, τά πανανθρώπινα δικαιώματα καί τοῦτο εἶναι ἕνα ὕψιστο ἐπίτευγμα τοῦ νομικοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Πρόκειται κατ' ἀκολουθίαν, γιά προστατευόμενα ἔννομα ἀγαθά, ἐξόχως ἀπαραίτητα γιά τόν κάθε ἄνθρωπο καί τήν κοινωνία.

*

Ὡστόσο, αὐτό τό ὁποῖο λησμονεῖται ἢ παραθεωρεῖται εἶναι ἡ ρίζα τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Πῶς χαιρόμεθα τοῦτο τό δένδρο τῆς Διακηρύξεως; Ποῖες εἶναι οἱ βαθύτερες ρίζες του; Ἀλλ' ἐμεῖς ἔχουμε τό χρέος νά ὑπογραμμίσουμε, ὅτι αὐτές οἱ ρίζες, εἶναι ἡ παρουσία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Τί θά ἦταν ἡ ἀνθρωπότητα, ἐάν δέν ὑπῆρχε τό Εὐαγγέλιο, δέν τό ἐρμήνευε ἕνας Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, δέν τό κήρυτταν οἱ Ἀπόστολοι, δέν θεολογοῦσαν οἱ σοφοί μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας;

Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα εἶναι κεκρυμένα στά λόγια τοῦ Χριστοῦ, στά «αἰώνια ρήματα» καί εἰδικότερα στήν ἐπί τοῦ Ὄρους ὁμιλία Του καί πρωτίστως στήν θεία διακήρυξη τῆς «καινῆς ἐντολῆς». Ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος θά γράψει: «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ· πάντες γάρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3,28). Ὁ ἱερός Χρυσόστομος θά κηρύξει: «Ἄνθρωπος γάρ ἐστίν, οὐχ ὅστις ἀπλῶς, χεῖρας καί πόδας ἔχει ἀνθρώπου, οὐδ' ὅστις ἐστὶ λογικός μόνος, ἀλλ' ὅστις εὐσέβειαν καί ἀρετήν παρρησίας ἀσκεῖ» (Ε.Π. 49, 232). Ἔτσι, ὑπό τό φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀνθρώπινη ὕπαρξις καταξιώνεται καί καθίσταται σεβαστή, καθ' ὅτι θεωρεῖται καί εἶναι ὁ ἄνθρωπος «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ».

Αὐτό τό φῶς φώτισε, ζέστανε, τόνισε, ἐξύψωσε ὅλα τά ἀνθρώπινα δικαιώματα καί δημιουργήσε τήν βάση τοῦ ὑψηλότερου ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ. Εἶναι γεγονός, ὅ,τι ὅπου ἐπῆγε τό Εὐαγγέλιο, ἐκεῖ ἐξημερώθηκαν οἱ λαοί καί οἱ κοινωνικές σχέσεις εἶδαν τήν ἀρίστη βελτίωση, πέραν μιᾶς προηγούμενης βαρβαρότητας.

Ἐχει λεχθεῖ καί ὀρθῶς ὅτι τά ἀνθρώπινα δικαιώματα εἶναι τό «εὐαγγέλιο» τῶν καιρῶν μας. Δέν εἶναι παράδοξο τοῦτο. «Εὐαγγέλιο»! Γιατί πράγματι, θεμελιώνονται στό Εὐαγγέλιο, πού ἀγαπᾷ δίνει ἀξία καί σώζει τόν ἄνθρωπο.

Άλλωστε αυτό ακριβώς δηλώνει και η ενανθρώπιση του Θεού, ή Σάρκωση του Υιού και Λόγου του Θεού, τό γεγονός ότι «άνθρωπος γίνεται Θεός, ίνα Θεόν τόν Άδάμ (=άνθρωπον) άπεργάσηται» (τροπάριον Χριστουγέννων).

Οί άπόψεις τών John Locke και Jean-Jacques Rousseau και γενικά οί θεωρίες περί «κοινωνικοῦ συμβολαίου» και «περί φυσικοῦ δικαίου» χρήσιμες, αλλά ύστερογενείς. Η ρίζα βρίσκεται στην άποκεκαλυμμένη Άλήθεια. Καί αύτή ή ρίζα πρέπει νά παραμείνει ζῶσα, γιατί εἶναι τροφοδότρια ούσία.